

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

11. Vtrum liceat omnino abstinere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

In sermo. 28. parum ante med. to. 10.

SED CONTRA est. quod Aug. dicit in lib. de verbis domini. Iste panis quotidianus est, accipe quoti die, vt quotidie tibi prosit.

lib. 4. cap. 6. a med. tom. 4.

RESPON. Dicendū, q̄ circa vsum huius sacri duo possunt considerari. vnum quidem, ex parte ipsius sacri, cuius virtus est hominibus salutaris, & ideo utile est quotidie ipsum sumere, vt homo quotidie eius fructum percipiat, unde Ambr. * dicit in lib. de sacramentis, si quotiescumque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, de beo semper accipere. qui semper pecco, debeo semper habere medicinam. alio modo, potest considerari ex parte sumentis, in quo requiritur, ut cū magna deuotione & reuerentia ad hoc sacramentum accedat: & ideo si aliquis se quotidie ad hoc paratū inueniat, laudabile est, q̄ quotidie sumat, unde Aug. * cum dixisset, Accipe quod quotidie tibi profuit, subiungit, sic viue, vt quotidie merearis accipere: sed quia multoties in pluribus hominum, multa impedimenta huius deuotionis occurrūt, propter corporis indispositionem uel animā, nō est utile omnibus hominibus, quotidie ad hoc sacramentum accedere, sed quotiescumque se ad illud homo inuenit paratum. unde in lib. de ecclesiast. dogmatibus * dicitur, quotidie eucharistia communio nem accipere, nec laudo, nec vitupero.

In ser. 28. de verb. domi. parum ante med. to. 10.

e. 33. in prin. habetur li. ber hic inter opa Aug. tom. 3.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ per sacramētum baptismi configuratur homo morti Christi, in se sciens eius characterem: & ideo sicut Christus semel mortuus est, ita solū semel debet homo baptizari: sed p̄ hoc sacramētū non recipit homo Christi characterē: sed ipsum Christum, cuius virtus manet in eternū, unde Hebr. 10. dicitur. una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos: & ideo q̄a quotidie homo indiget salutifera Christi virtute, quotidie potest laudabiliter hoc sacramentum suscipere: & q̄a p̄cipue baptismus est spiritalis regeneratio, deo sicut homo semel carnaliter nascit, ita debet semel spiritaliter renasci per baptismū, vt Aug. * dicit super illud Ioa. 3. Quomodo potest homo nasci cum sit senex: sed hoc sacramētū est cibus spiritalis: unde sicut cibus corporalis quotidie sumitur, ita & hoc sacramētū quo tidie sumere, laudabile est. unde dominus Luc. 11. docet petere, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, in cuius expositione Aug. * dicit in lib. de verbis Dñi, si quotidie accipis, scilicet hoc sacramentum, quotidie tibi est hodie, tibi quotidie Christus resurgit: hodie enim est, quando Christus resurgit.

trae. 9. i. enī. Ioa. nō multū ante med. tom. 9.

In sermo. 28. de verb. domi. a medio tom. 10.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ agnus paschalis p̄cipue fuit figura huius sacramēti, quantum ad passionem Christi, quæ representatur p̄ hoc sacramentum: & ideo semel tantū in anno sumebatur, q̄a Christus semel mortuus est, & propter hoc etiam ecclesia celebrat semel in anno memoriā passionis Christi: sed in hoc sacramēto traditur nobis memoriale passionis Christi per modū cibi, qui quotidie sumitur: & ideo quantum ad hoc significatur per māna, quod quotidie dabatur populo in deserto.

1. 2. q. 67. art. 4 ad 2. Et 2. 2. q. 19. ar. 9. & alius. Epist. 118. ca. 3. tom. 2.

AD TERTIVM dicendū, q̄ reuerētia huius sacramēti habet timorē amoris coniunctū (unde timor reuerētiæ ad Deū, dī timor filialis, ut in secūda parte * dicitur est) ex amore. n. prouocatur desiderium sumendi, ex timore autē cōsurgit humilitas reuerēdi: & ideo vtrūq; pertinet ad reuerentiam huius sacramenti, & q̄ quotidie supatur, & q̄ aliquando abstineatur: vnde Aug. * dicit, si dixerit quispiā nō quo-

tidie accipiendam eucharistiam, alius contra, faciat vnusquisque quod secundū fidem suam pie credit esse faciendum: neq; enim litigauerunt inter se Zachaus, & ille Centurio, cum alter eorū gaudens suscepit Dñm, aliter dixit, Non sum dignus, ut in tres sub tectū meum, ambo Saluatorem honorificētes, quamuis nō uno modo: amor tamen & spes, ad q̄ semp scriptura nos prouocat, praeferunt timori, unde & cū Petrus dixisset, Exi a me Domine, quia homo peccator sum, respondit Iesus, noli timere.

AD QVARTVM dicendum, quod quia dominus dicit, Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, non est pluries in die communicandum, ut saltem per hoc, q̄ aliquis semel in die communicat, representetur vnitas passionis Christi.

AD QVINTVM dicendū, q̄ secundū diuersum statū ecclesiæ, diuersa circa hoc statuta emanauerunt: nā in primitiua ecclesiā, q̄ magna uigebat deuotio fidei Christianæ, statutū fuit, ut quotidie fideles cōmunicarent. unde Anacletus Papa * dicit, peracta cōsecratione, omnes cōmunicent, qui noluerint ecclesiasticis carere liminibus. sic. n. & Apostoli statuerūt, & sancta Romana tenet ecclesia. postmodū vero diminuto fidei feruore, Fabianus Papa iudul sit, ut si nō frequentius, salte ter in anno, oēs cōmunicēt, scilicet in Pascha, Pētecoste, & Natali Domini. Soter * etiam Papa in coena domini dicit esse cōmunicandum, ut habetur in decret. de cōsecrat. distin. 2. postmodū propter iniquitatis abundantia refrigerente charitate multorum, statuit Innocentius III. ut saltem semel in anno, scilicet in Pascha, fideles cōmunicent: cōsultitur tamē in lib. de ecclesiasticis cogmatibus, * omnibus diebus dominicis esse cōmunicandum.

In ep. 11. in mediū. & habetur de cōsecrat. dist. 1. ca. lxxi. copus. De cōsecrat. dist. 2. ca. Et. si nō frequētius. In epist. ad epist. italie. de cōsecrat. dist. 1. c. in ep. na. Inno. 111. in cō. Lat. c. 21. cap. 53. circa princ. habetur hic inter opera August. tom. 1.

ARTICVLVS XI.

Super Quaestione, cōtra gestima. articulum undecimum.

Vtrum liceat omnino a communione cessare.

ADVNDECIMVM sic proceditur. Videtur, quod liceat cessare omnino a communione. laudatur enim Centurio de hoc Matthæi octauo, Domine non sum dignus, vt intrēs sub tectū meum. Cui cōparatur ille, qui reputat a communione sibi esse abstinentum ut dictum est. * cum ergo numquā legatur Christum in eius domum venisse, videtur q̄ liceat alicui toto tempore uitæ suæ a communione abstinere. ¶ 2 Præterea. Cui libet licet abstinere ab his, quæ non sunt de necessitate salutis: sed hoc sacramentum non est de necessitate salutis, ut supra dictum est. ¶ ergo licet a sumptione huius sacramenti omnino cessare.

In articulo 11. eiusdem questio. circa illud, frustra autem esset votum, nisi impleatur quādo oportunitas adesse, aduerte, quod oportunitas non sumitur hic pro communitate sola, sed iūcta necessitati acci diceretur, quando opus esset. Dico autem hoc, quia constat communionem non esse in precepto, quoties commoditas communicandi adesse: cum sit preceptum affirmatiuum, obligans ex natura sua tempore non commoditatis, sed necessitatis, quod autem sit illud tempus necessitatis, cum ecclesia iam determinauerit ad semel in anno, non oportet sollicitum esse, curiosius tamen disputator ex his, quæ de tempore vigente aduersus ad baptismum scripta sunt, inueniet. ¶ Aduerte

4. dist. 12. q. 3. art. 2.

art. præced. arg. 3.

Q. 73. art. 3.

Habetur de cōsecrat. ca. Et. mo. l. equos.

Adverte in hoc loco hanc materiam non apparere vsque qua- que clarum, quoniam multi doct. & Auctor in 4. sent. dist. 9. q. 1. artic. 1. tenent communionem, non esse ex Christi, sed ecclesie...

qui non sunt in peccato, tenentur communicare, videtur quod melioris conditionis sint peccatores quam iusti, quod est inconueniens. ergo videtur, quod etiam iustis liceat a communione cessare.

SECONDA CONTRA est, quod Dominus dicit Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in uobis.

RESPOND. Dicendum, quod (sicut supra dictum est) duplex est modus percipiendi hoc sacramentum, scilicet spiritualis, & sacramentalis: manifestum est autem, quod omnes tenentur saltem spiritualiter manducare, quia hoc est Christo incorporari, ut supra dictum est. Spirituales autem manducatio includit votum, sed desiderium percipiendi hoc sacramentum, ut supra dictum est.

ideo sine voto percipiendi hoc sacramentum, non potest homini esse salus: frustra autem esset votum, nisi impleretur, quando oportunitas adesset. & ideo manifestum est, quod homo tenetur hoc sacramentum sumere, non solum ex statuto ecclesie, sed ex mandato Domini dicentis Luca 22. Hoc facite in meam commemorationem: ex statuto autem ecclesie sunt determinata tempora exequendi Christi preceptum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Gregorius dicit in Pastoralis, illa est vera humilitas, cum ad respondendum quod vtiliter precipitur, pertinax non est: & ideo non potest esse laudabilis humilitas, si contra preceptum Christi, & ecclesie aliquis omnino a communione abstineat: neque enim Centurioni preceptum fuit, ut Christus in sua domo reciperet.

AD SECVNDVM dicendum, quod prima fit sine formata absolute, vel visio: beata secunda fit sine formata desiderante hoc sacramentum. Secunda autem ratio eadem potest, dicendo preceptum domini cadere non super hoc facere, sed super relationem ipsius facere ad suam commemorationem, iuxta interpretationem ecclesie: ventis hoc domini mandato sub his verbis, Hinc quotiescumque feceritis, in mei memoriam facietis. Et idem sensus habetur ad Cor. 11. cum de calice subditur, Hoc facite quotiescumque bibetis in meam commemorationem. Tutior proinde apparet via Auctoris hic, quamuis cogens ratio non appareat.

Super Questionis 80. Articulus 12.

Artic. 2. circa communionem sub vtraque specie, aduertendum est, esse duos extremos errores vitandos, alter est eorum

qui tenent, oportere populum communicare sub vtraque specie, alter est eorum, qui tenent populum communicantem sub vtraque specie, peccare. Vtrique errant, primi quidem, damnando eos qui non communicant sub vtraque specie: alij autem damnando communicantes sub vtraque specie, sancta autem mater ecclesia media via incedendum docet. & vtrumque posse fieri licite tradit: quoniam si ad sacramentum spectatur, communio sub vtraque specie licita habetur, & si ad reuerentiam sacramenti debita spectetur, licite a communione sanguinis populus abstinet, ut in litera dicitur. Et hanc intellege, loquendo absolute de Sacramento & ipsius reuerentia; nam descendendo ad ritus consuetudinesque ecclesiarum, videtur seruandus in qualibet ecclesia mos in ea ab antiquo seruatus (si debita Sacramento reuerentia tuta est tibi) nec nouitate aliqua perturbandus: presumptionis siquidem vitio non careret, introducere communionem sub vtraque specie, ubi non est constituta: immo a schismaticis nota non esset alienum, propterea quod apud solos schismaticos in partibus occidentalibus hic mos vigere videtur.

AD TERTIVM dicendum, quod peccatores magnum detrimentum pariuntur, ex hoc quod repelluntur a perceptione huius sacramenti, vnde per hoc non sunt melioris conditionis. & licet in peccatis permanentes non excusentur propter hoc a transgressione precepti, poenitentiam tamen, qui, ut Innocentius dicit, secundum consilium sacerdotis abstinent, excusantur.

ARTICVLVS XII.

Vtrum liceat sumere corpus Christi sine sanguine.

AD VODECIMVM sic proceditur. Videtur quod non liceat sumere corpus Christi sine sanguine: dicit enim Gelasius Papa, & habetur de consecrat. dist. 2. Comperimus, quod quidam sumpta tantummodo corporis sacri portionem, a calice sacrati cruoris abstinent, qui proculdubio quoniam nescio qua superstitione docentur astringi aut integra sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur. non ergo liber sumere corpus Christi sine eius sanguine.

2 Præ. Ad perfectionem huius sacramenti concurrunt & manducatio corporis & potatio sanguinis, ut supra habitum est: si ergo sumatur corpus sine sanguine, erit sacramentum imperfectum, quod ad sacrilegium pertinere videtur. vnde ibidem Gelasius subdit, quia diuisio vnius eiusdemque mysterij sine grandi sacrilegio provenire non potest.

QVAESTIO PRIMA.

An communitio sub vtraque specie sit in precepto.

Varitur primo, an communitio sub vtraque specie sit in precepto. Videtur enim, quod sic, primo ex verbis domini Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in uobis, ubi manifeste de necessitate salutis explicatur esse manducare carnem, & bibere sanguinem Christi. Si dicatur quod textus iste non loquitur de manducatione sacramentali sed spirituali, habetur nihilominus intentum; quoniam manducare spiritualiter, claudit in se votum manducandi sacramentaliter: & similiter bibere spiritualiter, claudit in se votum bibendi sacramentaliter. hinc enim manifeste sequitur, quod si est de necessitate salutis

Tertia S. Thomæ. LL 3 man-

Inno. in c. c. Lat. c. 21. & habetur lib. 5. de eccl. tit. 28. c. 22.

Ista q. 82. artic. 4. de 4. dist. 12. q. 3. art. 1. q. 2.

de consecr. dist. 2. c. Cōperimus.

q. 74. ar. 1. & 76. ar. 1. ad arg. 2.

Iste citato in arg. 1.

Art. 2. huius quest. 80. art. 2. q. 1. q. 2. q. 3. q. 4. q. 5. q. 6. q. 7. q. 8. q. 9. q. 10. q. 11. q. 12. q. 13. q. 14. q. 15. q. 16. q. 17. q. 18. q. 19. q. 20. q. 21. q. 22. q. 23. q. 24. q. 25. q. 26. q. 27. q. 28. q. 29. q. 30. q. 31. q. 32. q. 33. q. 34. q. 35. q. 36. q. 37. q. 38. q. 39. q. 40. q. 41. q. 42. q. 43. q. 44. q. 45. q. 46. q. 47. q. 48. q. 49. q. 50. q. 51. q. 52. q. 53. q. 54. q. 55. q. 56. q. 57. q. 58. q. 59. q. 60. q. 61. q. 62. q. 63. q. 64. q. 65. q. 66. q. 67. q. 68. q. 69. q. 70. q. 71. q. 72. q. 73. q. 74. q. 75. q. 76. q. 77. q. 78. q. 79. q. 80. q. 81. q. 82. q. 83. q. 84. q. 85. q. 86. q. 87. q. 88. q. 89. q. 90. q. 91. q. 92. q. 93. q. 94. q. 95. q. 96. q. 97. q. 98. q. 99. q. 100.